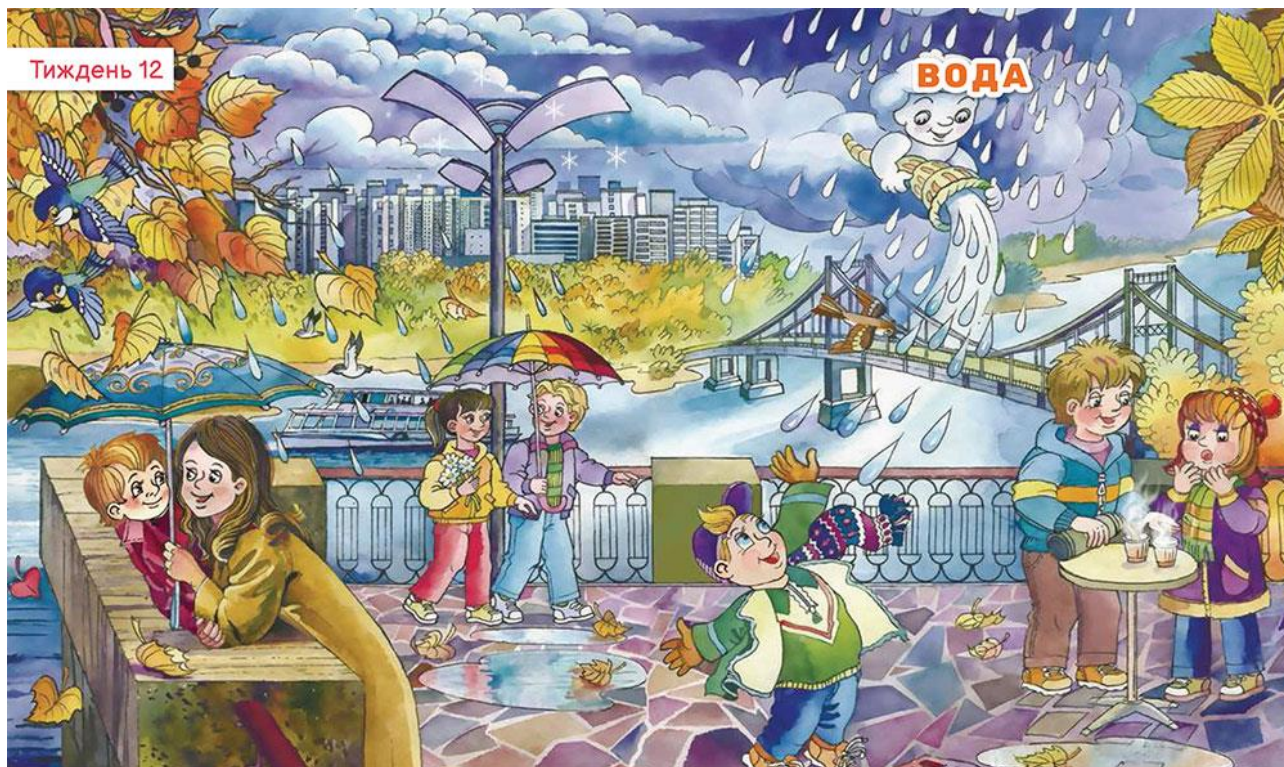

ЧИ МОЖНА ПОДРУЖИТИСЯ З ДОЩИКОМ?

Чи потрібний осінній дощик?

От і закінчується листопад. Скоро зима постукає у двері. Сонечко дедалі частіше ховається за густими темними хмарами.

- Уважно роздивіться картину. Який подарунок принесли хмари?

- Чи злякалися люди дощу? Чому? Як вони вдяглися? Що взяли із собою, аби не намокнути?
- Чи любите ви прогулянки під дощем? А після дощику? Чому?
- Як поводитьься Дмитрик?

Він радо зустрічає Перуна, якого в давнину на Русі вважали богом грози, грому і блискавки. А яка ж гроза без дощу? Тож пізньої осені громовержець втрачає частину своєї сили і щедро сипле рясні краплини.

Дощ зволожує землю, завдяки цьому рослини набираються сили, щоб пережити холодну зиму та знову забуяти навесні.

- Які зміни відбуваються у природі з приходом зими? Чим вона особлива? Як рослини готуються до цієї пори року? Чи складно їм буде? Чому?

Непосидючі краплинки

А чи знаєте ви, як утворюється дощ? Своїми променями сонце зігріває воду у ставку, в озері, річці чи морі. Вода перетворюється на пару та підноситься догори. Її несуть за собою теплі потоки повітря.

Легка водяна пара летить усе вище й вище, туди, де може бути холодно навіть у найспекотніший день. Отже, коли тепла пара доторкається до холодного повітря,

то перетворюється на невеличкі краплинки води. Вони легкі, як пір'їнки, та перебувають у постійному русі. Вітер підкидає їх догори і вони зустрічаються з іншими краплинками. З часом, коли багато краплинок зливаються разом, вони утворюють важку темну дощову хмару. Повітря вже не може їх тримати вгорі, вони падають вниз — і на землю ллється дощ.

Непосида

Непосидливій водичці
любо плинути у річці,
гомоніти у струмочку,
відпочити у ставочку.
А як сонечко пришкварить,
непосида небом марить,
щоб хмаринкою за вітром
мандрувати понад світом.
Та не зовсім все так сталося,
як омріялось-гадалось:
за сосну перечепилась
і дощем униз пролилась.
— Дощик, дощик! — раді діти.
Нам полив дерева, квіти!
І з хмариночки водичку
повернув у нашу річку.

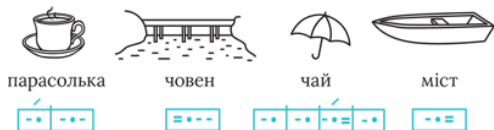
Леся Вознюк

- Чому, на вашу думку, авторка назвала воду непосидою?
- Хто радіє дощику? Чому?
- Чи може жива природа існувати без дощу? Чому?

Завдання

З'єднайте лініями зображення, слово, що є його назвою, та відповідну звукову схему.

- Поміркуйте, як ці об'єкти пов'язані з водою.
- Чи можна їх знайти на сюжетній картині? Де саме?

Подумайте, чи лише у двох станах — рідкому та газоподібному — може перебувати вода.

- Що стає з водою, коли приходять морози? На що вона перетворюється?
- Що відбувається з льодом при нагріванні?

Де краплинки зустрічаються разом?

Погляньмо знову на картину. Пошукаємо воду на ній. Де заховалася вода? Де її найбільше?

- Як гадаєте, на березі якої річки зображено наших героїв?
- Назвіть відомі вам річки України. Що ви знаєте про них?
- Куди, на вашу думку, вони несуть свої води?

Територією України протікає близько 63 тис. річок. Їх загальна довжина — близько 240 тис. км. Якщо зібрати всі річки України в одну і протягнути вздовж екватора, то можна обійти земну кулю більше, ніж 6 разів!

Дніпро — третя за довжиною річка Європи та головна річка України. Її зображено на картинах багатьох художників, оспівано поетами. Ось як розповів про Дніпро Тарас Шевченко.

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.

Назву “Дніпро” отримало й велике місто, обласний центр. До речі, річка Дніпро є рекордсменом за кількістю розташованих на її берегах обласних центрів: Київ, Черкаси, Дніпро, Запоріжжя, Херсон. У Дніпро впадає багато річок: Десна, Сула, Рось, Псел, Ворскла, Самара, Інгулець та ін.

- Чи не протікає якась із них у вашому місті (селищі)?

Ніхто не знає і донині,
Коли у пільмі давніх літ
Струмок в болотяній долині
Уперше вихлюпнув на світ.
І, розливаючи озерце
Навкруг дзвінкого джерела,
Вода, мов кров з живого серця,
Уперше в травах потекла.
Струмок звивався у долині,
Світив на сонці сребром.
Він потече по Україні!
Він буде зватися Дніпром!

За Марією Пригарю

Сергій Шишко. Осінь. Берег Дніпра

Дніпро є основним джерелом водопостачання в Україні, також на ньому розташовані гідроелектростанції.

Без води і ні туди, і ні сюди

Повернімося до картини. Як зігріваються зображені герої у прохолодний день? Який напій їм допомагає? З чого він зроблений? Чи відомо вам, що протягом дня людина має споживати близько 2-3 л води? За висновками вчених, людина може прожити без води лише від 3 до 10 днів. Адже наш організм на дві третини складається з води.

- Чи можна назвати воду джерелом життя? Доведіть свою думку на прикладі власного досвіду та спостережень.

Вода оточує нас всюди: у підземних джерелах та водоймах, у краплинах дощу, в соковитих овочах та фруктах, в зеленому листі й траві.

Без води неможливо вести господарство — ані розводити свійських тварин, ані вирощувати рослини, які опиняються на нашому столі. Тому наші предки завжди оселялися біля водойм, копали криниці та з шаном ставилися до дощу.

- Для яких іще потреб людині необхідна вода?

Порахуємо, скільки води ми витрачаємо. На приготування їжі, прання, прибирання, миття, полив людина щодня витрачає 100—120 л води. Але ж кожна крапля води — дорогоцінна! Зараз питна вода доступна нам будь-якої миті, варто лише забажати. Мабуть, тому ми й не усвідомлюємо її цінності. Не завжди економимо воду. Чи завжди обачливо ми її витрачаємо?

Як ощадливо витратити воду? Відомо, що через один несправний кран витікає 20–100 л води впродовж дня.

Воду забруднюють заводи та фабрики, що скидають отруйні відходи. Людина та її господарська діяльність є основним джерелом забруднення води. Тому державою ухвалено закони про її охорону.

Економити й зберігати воду чистою — означає берегти здоров'я людини, красу та чистоту довкілля.

Два школярики-брати
Стали воду берегти.
Економили без бід весь обід.
Руки цілий день не мили,
Ні компот, ні чай не пили.
По краплинці всю водичку
позбирали в рукавичку,
потім сіли на метро
і все вилили в Дніпро.

Ігор Гаврилюк

- Чи до вподоби вам цей жартівливий віршик?
- Як ви оцінюєте вчинки двох заощадливих хлопчиків?
- Чи варто в такий спосіб економити воду? Чому? До чого може призвести така "економія"? Поміркуйте, як розумно це робити.

Бесіду вела Аніта Майданюк